

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVİRİMİÇİ TETİKTE OLMA DURUMLARININ İNCELENMESİ*

EXPLORING THE STATUS OF ONLINE VIGILANCE OF PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS

Araştırma Makalesi

Aylin KARAKUŞ¹ Cemil Cahit YEŞİLBURSA² Kubilay YAZICI³

Makale gönderim tarihi: 01.10.2022

Makale kabul tarihi : 29.12.2022

Öz

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumunu cinsiyet, sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım miktarı ve sosyal medya kullanım miktarı değişkenleri açısından incelemektir. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubu kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Buna göre çalışma grubunda, 2 devlet üniversitesinde okuyan 310 sosyal bilgiler öğretmen yer almıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Karakoyun (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan "Çevrimiçi tetikte olma ölçeği" ile araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel bilgi formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklem için t-testi (Independent Samples t-Test) ile analiz edilmiştir. Sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım süresi ve sosyal medya kullanım süresine göre farklılaşma durumları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile test edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre cinsiyet, sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı değişkenlerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olmadığı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım miktarı ve sosyal medya kullanım miktarı değişkenlerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayı, çevrimiçi tetikte olma, teknoloji.

Abstract

In this study, it was aimed to determine the online vigilance of pre-service social studies teachers in terms of gender, class, purpose of using online content, environment using online communication, frequency of daily checking of smart phone, amount of daily internet use and amount of daily social media use. In the research, descriptive survey model, which is one of the quantitative research methods, was used. In the study, the study group was determined by the convenience sampling method. Accordingly, 310 social studies teachers studying at 2 state universities took part in the study group. The "Online vigilance scale" adapted to Turkish by Karakoyun (2021) and the "Personal Information Form" prepared by the researchers were used as data collection tools in the research. In the analysis of the data, the differentiation status according to the gender variable was analyzed with the Independent Samples t-Test for unrelated samples. Differences according to classroom, online content usage purpose, online communication environment, daily checking of smart phone, daily internet usage and social media usage were revealed with one-way analysis of variance (One-Way ANOVA) for unrelated samples. The results show that there was no statistically significant difference in the variables of gender, class, purpose of using online content, but there was a statistically significant difference in the online communication environment, the frequency of daily checking the smartphone, the amount of daily internet use and the amount of social media use.

Keywords: Pre-service social studies teachers, online vigilance, technology

*Çalışma ile ilgili bilgiler: Bu çalışma, 13- 16 mayıs 2022 tarihlerinde yapılan 6. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü olarak sunulan bildirdiden türetilmiştir.

1 Doktora Öğrencisi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, aylin.karakus@gazi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3309-5275

2 Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, yesilbursa@gazi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8568-6061

3 Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, kyazici@ohu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6057-8192

GİRİŞ

Günümüzde birçok mobil cihaz kullanıcısı neredeyse sürekli internet üzerinden iletişim kurmak istemektedirler. Göker ve Doğan (2011)'a göre internet, bireysel iletişim ile ilişki kurmayı ve sürdürmeyi sağlayan en uygun ortamdır ve dünyadaki en büyük ve yaygın ağıdır (s.179). Vorderer ve Kohring (2013)'e göre internet, kullanıcıların her zaman ve her yerde iletişim kurmalarını sağlar. Kullanıcılar hayatın her alanında çevrimiçi olarak medya doyumuna erişmek istemektedirler (s.188). Bu anlamda Vorderer, Kromer ve Schneider (2016), kullanıcıların medya doyumuna erişmelerini, sürekli ve kalıcı olarak çevrimiçi dünyada yaşamak olarak ifade etmektedirler (s.695). Bireyler çevrimiçi sosyal ortamlarda iletişim ve etkileşim sağlamaktadır. Mai, Freudenthaler, Schneider ve Vorderer (2015), çevrimiçi sosyal ilişkilerin bireyler için önemli olduğunu ve bireylerin sosyal medyadaki davranışlarını günlük hayatlarında yaşadıkları dışlanmaya karşı aidiyet duygusuyla düzenlediklerini ve sosyal ilişkilerini de bu zıt bakış açısına göre yönlendirdiklerini ifade etmektedirler (s.297). Çevrimiçi ortamlarda önemli olarak görülen aidiyet duygusu bireylerdeki dürtü ile ilişkilidir. Aidiyet duygusu olumlu ilişkiler sürdürmek için önemlidir ve bu duygu doğuştan gelmektedir. Aidiyet duygusunun eksikliği ise duygusal sıkıntı, yalnızlıktan kaynaklanan stres ve sağlık sorunlarına kadar değişen olumsuz sonuçlara kadar birçok duruma sebep olmaktadır (Reich, Schneider, & Heling, 2018, s.98). Aidiyet duygusunun getirmiş olduğu mobil iletişim kurma gereksinimi bireyleri sosyal baskı altına alarak onların kalıcı olarak erişilebilir olmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda sürekli çevrimiçi olma ihtiyacını arttırarak bireyleri olması gereken zamandan ve mekândan uzaklaştırmaktadır (Lutz, Schneider, & Vorderer, 2019, s.3). Bu durumu Diaz, Chiaburu, Zimmerman ve Boswell (2012), çevrimiçi olma tutarsızlığı olarak ifade etmektedirler ve bunu bireylerin sürekli çevrimiçi olmasını özel hayatlarındayken işle ilgili mesajları almak ve isteyken de özel mesajları almak gibi spesifik bir örnekle açıklamaktadırlar (s.502). Lutz, Schneider ve Vorderer (2019), son yıllarda dijitalleşmenin artmasıyla iş ve özel hayat arasındaki sınırları iyice belirsizleştirdiğini ve özellikle akıllı telefon gibi mobil cihazların bireylerin iş-ev sınırlarının ötesinde bile sürekli çevrimiçi olmalarına yol açtığını ifade etmektedirler (s.3). Çevrimiçi ortamda birey davranışı ve bu davranışın neden olduğu durumların incelenmesi literatürde önemli görülen konulardır. Ancak bireyin günümüzde ve gelecekte çevrimiçi ortamda iletişim davranışlarıyla ilgili olan çevrimiçi tetikte olması durumu sosyal medya aracılığıyla siyasi haberlerin edinilmesini, bir gün boyunca duygusal durumu ve refahı, medya eğlencesinin seçimini ve kişilerarası ilişkilerin kalitesini gösteren bir durumdur (Reinecke, Klimmt, Meier, Reich, Hefner, Knop-Huelss, vd., 2018, s.2).

Genel olarak çalışmalarda çevrimiçi ortamların ihtiyaçla ilgili olduğuna, sosyal medya kullanım üzerine olduğuna, bireylerin daha değerli ve tatmin unsuru olarak çevrimiçi olduğuna ilgili literatürde yer verilmektedir. Bu durum çevrimiçi tetikte olma kavramının araştırılması gerekliliğine yol açmaktadır. Çevrimiçi tetikte olma durumu bireylerde çevrimiçi iletişim davranışı ve etkileri konusunda bilgi veren bir kavram olarak literatür için önemli bir kavramdır (Reinecke, Klimmt, Meier, Reich, Hefner, Knop-Huelss, vd., 2018, s.9). İletişim psikolojik bir süreç olmanın yanı sıra toplumsal bir olgudur ve eğitime katkıda bulunma gibi genel bir işlevi vardır (Kaya, 2021, s.15). Günümüzde gelişen kitle iletişim eğitiminde önemli bir konu olmuştur (Işık, 2011, s.68). Büyük bir kitleye erişimde yararlanılan internet, en çok başvurulan kitle iletişim aracıdır (Şen, 2008, s.26). İnternetin yaygın olarak kullanılması ilk zamanlarda sadece bilgisayarlar üzerinden günün belli zamanlarıyla sınırlıyken günümüzde akıllı cep telefonlarının gelişmesiyle yirmi dört saat çevrimiçi olabilme özelliği gelişmiştir ve bu durum da sosyal medyayı insanların hayatının merkezi konumuna getirmiştir (Çalışkan & Mencik, 2015, s. 263). Çok hızlı bir şekilde gelişen sosyal medya zamanla

eğitimde çok etkili olan bir unsur haline gelmiştir (Sarsar, Başbay, & Başbay, 2015 s. 419). Eğitimde sosyal medya bilgi dağıtımının ötesine geçerek paylaşılan bilgiler aracılığıyla sosyal ağ topluluklarının medya araçlarını hedef kitle ilgili fikir edinmek için kullanılır hale gelmiştir (Merrill, 2011, s. 26).

Günümüzde çevrimiçi iletişimde önemli bir yeri olan sosyal medyanın eğitime olan etkileri önemli görülmektedir (Güvendi, 2014; Çalışkan & Mencik, 2015; Yıldız, 2020; Aksoy, 2020; Güney & Taştepe, 2020). Eğitim sürecinde kullanılan sosyal medyanın sürekli olarak çevrimiçi olmayı gerektiren uygulamaları olduğu söylenilebilir (Yaylak, 2017, s. 22). Bu durumda öğretmenlerin, öğrencileri çevrimiçi ortamda bilinçli olmaları için yönlendirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere bu bilinci kazandırabilmeleri için öncelikle kendilerinin de bu bilince sahip olmaları beklenir. Öğretmenlerin de bu bilinci lisans eğitimleri süresince edindikleri söylenebilir (Yaylak & İnan, 2018, s.3). 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında da yer alan dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı becerileri öğrencilere çevrimiçi ortamda sosyalleşme, bilgi alma ihtiyaçlarını karşılama, çevrimiçi ortamın rutini düzenleme gibi birçok alt becerileri kazandırmaktadır (Onursoy, 2018, s. 993). Bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının araştırmasını önemli kılmaktadır.

Yurt dışı alanyazın incelendiğinde çevrimiçi olma ihtiyacı ve bu ihtiyaçtan kaynaklanan olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koymak için birçok çalışma yapıldığı görülmektedir (Chelsey, 2005; Boswell & Olson-Buchanan, 2007; Fenner & Renn, 2010; Park & Jex, 2011; Amstad, Meier, Fasel, Elfering, & Semmer, 2011; ; Diaz, Chiaburu, Zimmermann, & Boswell, 2012; Schieman & Young, 2013; Ward & Steptoe-Warren, 2013; Carlson, Kacmar, Grzywacz, Tepper, & Whitten, 2013; Reich, Schneider, & Heling, 2018; Gadeyne, Verbruggen, Delanoeije, De Cooman, 2018; Lutz, Schneider, & Vorderer, 2019). Türkiye'deki alanyazın incelendiğinde ise genellikle çevrimiçi öğrenmeye yönelik hazır bulunuşluğu ve çevrimiçi eğitimle ilgili (Çağlar, & Kocadere, 2015; Alsancak Sırakaya & Yurdugül, 2016; Aybek, 2017; Sarıtaş & Barutçu, 2020; Yıldız, 2020; Aksoy, 2020) çalışmalar yer alırken sosyal bilgiler eğitimi alanında bir araştırmaya bu çalışma yapıldığı sırada rastlanmamıştır. Bu bakımdan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte durumlarının araştırılmasının alanyazına katkı sağlayacağı söylenebilir. Buradan hareketle bu çalışmanın temel amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarını araştırmaktır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrim içi tetikte olma durumlarının düzeyi nedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları çevrimiçi içerik kullanım amacına göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları çevrimiçi iletişim kullanım amacına göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?
6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığına göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?

7. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları günlük internet kullanım miktarına göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?
8. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları günlük sosyal medya kullanım miktarına göre istatistiksel olarak farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel yöntemlerden biri olan betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel tarama yöntemi eğitim çalışmalarında, bireylerin veya grupların özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) açıklamak ve tanımlamak için genellikle tercih edilen araştırma türüdür. Eğitim araştırmalarında betimsel tarama yöntemi çeşitli öğrenci gruplarının başarılarını tarif etmek, ebeveynlerin tutumlarını açıklamak, öğretmenlerin, yöneticilerin veya danışmanların davranışlarını analiz etmek gibi durumlar için kullanılır (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012 s. 13). Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu anlamda ele alındığında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma düzeylerini ve çeşitli değişkenlere göre nasıl değişimlendiğini belirlemek amacıyla yapıldığı için araştırma betimsel tarama türündedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Gazi Üniversitesi Etik Kurulunun 08.02.2022 tarih ve 03 sayılı yazısı ile etik açıdan uygun görülmüştür.

Örneklem / Çalışma grubu

Araştırmada çalışma grubu uygun (convenience) örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme, olasılıksız bir örnekleme türü olup, araştırmacının koşullarına uygun erişebildiği kişilerden oluşmaktadır (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012, s.99). Bu çalışmada veriler, araştırma sırasında araştırmacının ulaşabildiği öğrenimlerine devam eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarından toplanmıştır. Buna göre çalışma grubunda, 2 devlet üniversitesinde okuyan 310 sosyal bilgiler öğretmen adayı yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Karakoyun (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan “Çevrimiçi tetikte olma ölçeği” ile araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel bilgi formu” kullanılmıştır. İç tutarlılık katsayısı ölçek için .90 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin maddelerinin tamamından yüksek puan almak, kişinin çevrimiçi tetikte olma durumunun arttığını göstermektedir. Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlik katsayısını belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan gelen ölçek cevapları önce araştırmacılar tarafından incelenmiş ve geçersiz sayılan ölçek formları elenmiştir. Toplam 310 sosyal bilgiler öğretmen adayının katıldığı çalışmada uyum görülmeyen ölçek formları elenerek çalışma analizinde 299 ölçek formu yer almıştır. Ölçek verileri IBM SPSS 24.0 ile analiz edilmiş ve tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p \leq .05$ olarak kabul edilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma ölçeğindeki sorulara verdikleri cevaplara ilişkin aritmetik ortalama puanlarının hesaplanmasında “Kesinlikle Katılmıyorum ($1.00 < X \leq 1.80$), Katılmıyorum ($1.81 < X \leq 2.60$), Kararsızım ($2.61 < X \leq 3.40$), Katılıyorum ($3.41 < X \leq 4.20$), Tamamen Katılıyorum ($4.21 < X \leq 5.00$)” aralıkları temel alınmıştır.

Araştırma verilerinin normal dağılıma uyup uymadığını anlamak için Kolmogorov Smirnov normallik testi ile analiz edilmiştir. Bu bağlamda ortalama puan, minimum ve maksimum puan aralığı, çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır (Tabachnick & Fidell, 2013, s.79). Analiz sonucunda tüm değişkenler için (cinsiyet, sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım miktarı ve günlük sosyal medya kullanım miktarı) ve ölçek toplam puanı normal dağılım göstermiştir. Bu analiz kapsamında verilerin normal dağılım göstermesinden dolayı istatistiksel analizlerde, parametrik testlerden t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi kullanılmıştır. Katılımcıların çevrim içi tetikte olma durumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için ilişkisiz örneklem t-testi (Independent Samples t-Test) kullanılmıştır. Sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım süresi ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenleri ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile test edilmiştir.

BULGULAR

Birinci alt probleme yönelik bulgular

Çalışmanın birinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları düzeyi incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrim içi tetikte olma durumları

Madde No	Madde	n	\bar{x}	Düzye
1	Aklım sık sık çevrimiçi içeriğe kayar.	299	3.46	Katlıyorum
2	Zihnimi çevrimiçi içerikten uzak tutmakta zorlanırım.	299	2.98	Kararsızım
3	Başkaları ile sohbet ederken bile, aklımın bir köşesinde çevrimiçi ortamda o an olup bitenleri sık sık düşünürüm.	299	2.39	Katılmıyorum
4	Başka şeylerle ilgilenirken bile, çevrimiçi içerikler aklımı sık sık meşgul eder.	299	2.51	Katılmıyorum
5	Çevrimiçi ortamda olup bitenleri sürekli takip ederim.	299	3.33	Kararsızım
6	Çevrimiçi ortamda neler olup bittiğini, sık sık bilmek zorunda hissederim.	299	2.93	Kararsızım
7	Hiçbir haberi kaçırmamak için belirli çevrimiçi uygulamaları sık sık kullanırım.	299	3.19	Kararsızım
8	Çevrimiçi ortamda o an olup bitenlerden gözümü ayırmam.	299	2.60	Katılmıyorum
9	Çevrimiçi bir mesaj aldığımda, aklım hemen oraya kayar.	299	3.59	Katlıyorum
10	Çevrimiçi bir mesaj aldığımda hemen onu kontrol etmek için içimde güçlü bir istek uyanır.	299	3.55	Katlıyorum
11	Çevrimiçi bir mesaj aldığımda o an başka şeylerle meşgul olsam bile hemen mesajla ilgilenirim.	299	2.96	Kararsızım
12	Çevrimiçi bir mesaj aldığımda tüm dikkatimi hemen ona veririm.	299	2.95	Kararsızım
	Genel Ortalama	299	3.04	Kararsızım

Tablo 1 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları toplam puan ortalamalarının $\bar{X}=3.04$ olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın ikinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının cinsiyet değişkenine göre bağımsız t-testi sonuçları

Çevrimiçi Tetikte Olma Durumları	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Toplam	Kız	233	35.91	11.17	297	1.554	.121
	Erkek	66	38.38	12.16			

Tablo 2 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile cinsiyetleri arasında toplam puan ($t_{(297)} = 1.554$; $p > .05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları sınıf değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının sınıf değişkenine göre one-way anova sonuçları

Sınıf	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P	
1. Sınıf	38	36.84	9.77	Gruplar Arası	164.728	3	308.465	2.398	.068	
2. Sınıf	94	34.18	12.19		Gruplar İçi	4095.431	295			128.653
3. Sınıf	68	36.34	11.48		Toplam	4260.160	298			
4. Sınıf	99	38.55	10.95							
Toplam	299	36.45	11.42							

Tablo 3 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile sınıf değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(3-295)} = 2.398$; $p > .05$) anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları çevrimiçi içerik kullanım amacı değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının çevrimiçi içerik kullanım amacı, değişkenine göre one-way anova sonuçları

Çevrimiçi İçerik Kullanım Amacı	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P				
Bilgi arama	73	35.00	11.58	Gruplar Arası	249.033	3	83.011	.634	.594				
Çevrimiçi haber	33	36.52	13.36							Gruplar İçi	38629.107	295	130.946
Çevrimiçi video	122	36.66	11.01							Toplam	38878.140	298	
Çevrimiçi müzik	71	37.58	11.08										
Toplam	299	36.45	11.42										

Tablo 4 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile çevrimiçi içerik kullanım amacı değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(3-295)} = .694$; $p > .05$) anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın beşinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları çevrimiçi iletişim ortamı aracı değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının çevrimiçi iletişim ortamı aracı değişkenine göre one-way anova sonuçları

Çevrimiçi İçerik Kullanım Amacı	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P
1.Messenger uygulamaları	29	31,69	12.11	Gruplar Arası	1040.591	3	346.864		
2.Sosyal medya siteleri	247	37.20	11.27	Gruplar İçi	37837.550	295	128.263	2.704	.046*
3.E-mail	7	30.57	13.09	Toplam	38878.140	298	Farkın Kaynağı (LSD):	2>1	
4.Mikroblog siteleri	16	36.13	9.76						
5.Toplam	299	36.45	11.42						

*p≤ .05

Tablo 5 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile çevrimiçi iletişim ortamı aracı değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(3-295)} = 2.704$; $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre çevrimiçi iletişim ortamı sosyal medya siteleri olan öğretmen adaylarının Messenger uygulamaları olanlara kıyasla daha fazla çevrimiçi tetikte oldukları görülmektedir.

Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın altıncı alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı değişkenine göre one-way anova sonuçları

Akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P
1.10'dan az	10	22.00	8.287	Gruplar Arası	6560.260	3	2186.753		
2.10-20 kez	74	30.38	10.02	Gruplar İçi	32317.881	295	109.552	19.961	.000*
3.21-30 kez	81	38.36	9.53	Toplam	38878.140	298	Farkın Kaynağı (LSD):	4>2-3	
4.30 üzeri	134	39.74	11.34						
5.Toplam	299	36.45	11.42						

*p≤.05

Tablo 6 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(3-295)} = 19.961$; $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı 30 üzeri olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 10- 20 ile 21-30 kez olanlara kıyasla çevrimiçi tetikte olma durumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın yedinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları günlük internet kullanım miktarı değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının günlük internet kullanım miktarı değişkenine göre one-way anova sonuçları

Günlük İnternet Kullanım Miktarı	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P
1 saatten az	5	24.20	13.74	Gruplar	5038.504	3	1679.501		
1-2 saat	37	28.03	10.64	Arası					
3-4 saat	140	36.00	10.25	Gruplar	33839.636	295	114.711	14.641	.000*
5 saat ve üzeri	117	40.19	11.15	İçi					
Toplam	299	36.45	11.42	Toplam	38878.140	298	Kaynağı (LSD): 5 saat üzeri> diğerleri		

*p≤.05

Tablo 7 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile günlük internet kullanım miktarı değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(3-295)} = 14.641$; $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Günlük internet kullanım miktarı 5 saat ve üzeri olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 1 saatten az, 1-2 saat ve 3-4 saat kullananlara kıyasla çevrimiçi tetikte olma durumlarının daha fazla olduğuna ulaşılmıştır.

Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın sekizinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkenine göre incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkenine göre one-way anova sonuçları

Sosyal Medyayı Günlük Kullanma Süresi	n	\bar{X}	Ss	VK	KT	sd	KO	F	P
Kullanmıyorum	14	22.71	8.42	Gruplar	7404.525	4	1851.131		
1 saatten az	28	29.96	12.00	Arası					
1-2 saat	94	35.03	10.01	Gruplar	31473.616	294	107.053	17.292	.000*
3-4 saat	101	36.96	9.72	İçi					
5 saat ve üzeri	62	43.82	11.38	Toplam	38878.140	298	Kaynağı (LSD): 5 saat üzeri> diğerleri		
Toplam	299	36.45	11.42						

*p≤.05

Tablo 8 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkeni arasında toplam puan açısından ($F_{(4-294)} = 17.292$; $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Sosyal medyayı günlük kullanma süresi 5 saat ve üzeri olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kullanmayanlara, 1 saatten az, 1-2 saat ve 3-4 saat kullananlara kıyasla çevrimiçi tetikte olma durumlarının daha fazla olduğuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları cinsiyet, sınıf, çevrimiçi içerik kullanım amacı, çevrimiçi iletişim ortamı, akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı, günlük internet kullanım süresi ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenleri açısından incelenmiştir. Alanyazında konuyla ilgili doğrudan ilişkili bir çalışmaya bu çalışmanın yapıldığı sırada rastlanmamıştır. Ancak eğitimde internet kullanımı, eğitimde çevrimiçi hazır bulunuşluğa yönelik araştırmalar ve öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları gibi benzer konular yer almaktadır (Koçak, 2012; Akbulut, 2013; İli, 2013; Özgür, Çuhadar & Akgün, 2014; Karakoç & Bozkurt Avcı, 2015; Üksel, 2015; Alsancak Sırakaya & Yurdugül, 2016; Aybek, 2017; Sarıtaş & Barutçu, 2020; Yıldız, 2020; Aksoy, 2020; Güney & Taştepe, 2020).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumlarının düzeyi toplam puan ortalamaları incelendiğinde, çevrimiçi tetikte olma durumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevrimiçi tetikte olma durumunu Klimmt vd. (2017) ve Reinecke vd. (2018), bireylerin sürekli olarak çevrimiçi içeriğe bağlı olması durumu olarak ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumunun orta düzeyde olması onların günlük yaşamlarında bilgi ve iletişim teknoloji odaklı iletişimlerine dair farkındalıklarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Benzer çalışmalar incelendiğinde Koçak (2012)'in, İli (2013) 'nin, Özgür, Çuhadar & Akgün (2014)'ün, Karakoç & Bozkurt Avcı (2015)'nin ve Alsancak Sırakaya & Yurdugül (2016)'ün çalışmalarda cinsiyet değişkenine ilişkin sonuçlar örtüşmekteyken Güney & Taştepe (2020)'nin çalışmalarında cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık olduğundan bu araştırmanın sonuçlarını desteklememektedir. Katılımcıların üniversite öğrencileri olduğu göz önüne alındığında, akıllı telefon kullanımının cinsiyet farkı gözetmeksizin yaygın olduğu varsayımından hareketle çevrimiçi tetikte olma durumunun da bu gerekçeyle farklılaşmadığı söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile sınıf değişkeni arasında toplam puan açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazında bu konuyla ilgili benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalarda öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım düzeyleri sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmamaktadır (Ök, 2013; İli, 2013; Üksel, 2015).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile çevrimiçi içerik kullanım amacı değişkeni arasında toplam puan açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumun teknolojinin her alanda gelişmesi ve artık bireyin teknolojik kaynaklarla iş yapmasından kaynaklandığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde Özgür, Çuhadar ve Akgün (2014) öğretmen adaylarının çevrimiçi sayfaları ve ağ sitelerini sık ve iyi düzeyde kullanabildiklerini ancak bu durumun istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığını ortaya koymuşlardır. Bu sonucun, bu araştırmadaki sonuçla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile çevrimiçi iletişim ortamı aracı değişkeni arasında toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre çevrimiçi iletişim ortamı sosyal medya siteleri olan öğretmen adaylarının Messenger uygulamaları olanlara kıyasla daha fazla çevrimiçi tetikte oldukları görülmektedir. Bu durumun sosyal medya sitelerinin popüler olmasından kaynaklandığı söylenebilir. We Are Social ve Hootsuite şirketi tarafından hazırlanan rapora göre 2022 yılı dünya nüfusunun 62,5'i interneti aktif biçimde kullanmaktadır. Yine aynı rapora göre dünya nüfusunun 58,4'ü sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Raporun Türkiye istatistiğinde nüfusunun yüzde 82'si sosyal medya kullanmaktadır (We Are Social & Hootsuite 2022). İlgili araştırma sonuçları internet ve sosyal medyanın günlük hayatta çok büyük bir yer kapladığını göstermektedir. Sosyal medyanın yaygınlaşmadığı dönemlerde eğitim alanında Messenger uygulamaları ile iletişim ve bilgi paylaşımı gerçekleştirilmesinden kaynaklı olarak bu sonuca ulaşıldığı söylenebilir. İlgili alanyazın

incelendiğinde ise Doğruluk (2017) öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarına yönelik yaptığı araştırmanın sonuçlarında öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı değişkeni arasında toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre akıllı telefonu günlük kontrol etme sıklığı arttıkça çevrimiçi tetikte olma durumunun da arttığı söylenebilir. Oulasvirta vd. (2012), akıllı telefon gibi mobil cihazları kontrol etme alışkanlığının bilgiye erişim kolaylığından dolayı olduğunu ifade etmektedirler. Akıllı telefon kullanımının haber, iletişim ve sosyal ağlara hızlı erişim sağlamanın kontrol etme alışkanlığında önemli bir etken olduğunu ortaya koymuşlardır. Kontrol etme alışkanlığının duygulardan ya da durumlardan kaynaklanan otomatik bir davranış olduğunu, bireyleri çok hızlı bir şekilde bilgisel ödül ya da değerler sağlayan ekranlara bağladığını, bu ödüllerin de bireylerin can sıkıntısının ve gündelik yaşamlarındaki uyaran eksikliğinin üstesinden gelmelerine yardımcı olduğuna ve aynı zamanda onların ilginç haber ve sosyal ağların farkında olmalarını da sağladığını belirtmektedirler (s.107). Bu yargıyı destekler şekilde, Reinecke vd. (2018), sürekli çevrimiçi olan kişilerin “çeşitli problemlerini çözmek, ruh hallerini ayarlamak ve 7/24 iletişimde kalmak için kullanıma her zaman hazır olan cihazlarına güvendiklerini” ifade etmektedirler (s.2). Buradan hareketle mobil telefon gibi akıllı cihazların internet temelli uygulamalara kolay ve hızlı erişim sağlamaları bireylerin çevrimiçi tetikte olma durumlarını artırmada önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile günlük internet kullanım miktarı değişkeni arasında toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük internet kullanım miktarı arttıkça çevrimiçi tetikte olma durumunun da arttığı söylenebilir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkeni arasında toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Sosyal medyayı günlük kullanma süresi arttıkça çevrimiçi tetikte olma durumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu iki sonuca göre alanyazında benzer çalışmalar yer almaktadır (İnce & Koçak, 2017; Çakmak & Müezzini, 2018; Demir & Kumcağız, 2019). Buna göre, günlük internet kullanım süreleri arttıkça sosyal medya kullanım alışkanlıklarının da arttığı söylenebilir.

Öneriler

Bu araştırmanın sonuçları katılımcıların görüşleriyle sınırlı olduğundan genelleme yapabilecek benzer çalışmalar, farklı örneklem guruplarıyla, farklı değişkenlerin dâhil olduğu ve nitel gelenekte çalışmalar yapılması önerilebilir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi tetikte olma durumları ile çevrimiçi içerik kullanım amacı değişkeni arasında toplam puan açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu kapsamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarına çevrimiçi içeriği eğitimde kullanma amacıyla eğitimler verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y. (2013). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 53-68.
- Aksoy, Z. (2020). Kültürlerarası yeni medya: sosyal medyanın kültürlerarası iletişim üzerinde algılanan etkileri. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 126-144.
- Alsancak Sırakaya, D., & Yurdugül, H. (2016). Öğretmen adaylarının çevrimiçi öğrenme hazır bulunuşluluk düzeylerinin incelenmesi: Ahi Evran Üniversitesi örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17)1, 185-200.
- Amstad, F. T., Meier, L. L., Fasel, U., Elfering, A., & Semmer, N. K. (2011). A meta-analysis of work-family conflict and various outcomes with a special emphasis on cross-domain versus

- matching-domain relations. *Journal of Occupational Health Psychology*, 16(2), 151-169. <https://doi.org/10.1037/a0022170>.
- Avcı, İ. B., & Karakoç, E. (2015). İlköğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları üzerine bir araştırma: elâzığ örneği. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(37), 437-455.
- Aybek, H. S. Y. (2017). Yetişkin öğrenenlerin kitlesel açık çevrimiçi derslere ilişkin görüşleri. *Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 188-208.
- Boswell, W. R., & Olson-Buchanan, J. B. (2007). The use of communication Technologies after hours: The role of work attitudes and work-life conflict. *Journal of Management*, 33, 592-610. <https://doi.org/10.1177%2F0149206307302552>
- Carlson, D. S., Kacmar, K. M., Grzywacz, J. G., Tepper, B., & Whitten, D. (2013). Workfamily balance and supervisor appraised citizenship behavior: The link of positive affect. *Journal of Behavioral and Applied Management*, 14, 87-106. <https://doi.org/10.21818/001c.17924>
- Chesley, N. (2005). Blurring boundaries? Linking technology use, spillover, individual distress, and family satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 67, 1237-1248. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2005.00213.x>
- Çağlar, Ş., & Kocadere, S. A. (2015). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Oyunlaştırma. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 14(27), 83-102.
- Çakmak, S., & Müezzın, E. E. (2018). Sosyal medya kullanımının iletişim becerileriyle ilişkisinin incelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(3), 196-203.
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: sosyal medya. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), 254-277.
- Demir, Y., & Kumcağız, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(52), 23-42.
- Diaz, I., Chiaburu, D. S., Zimmerman, R. D., & Boswell, W. R. (2012). Communication technology: Pros and cons of constant connection to work. *Journal of Vocational Behavior*, 80(2), 500-508. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2011.08.007>
- Doğruluk, S. (2017). Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişki. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Fenner, G. H., & Renn, R. W. (2010). Technology-assisted supplemental work and work-tofamily conflict: The role of instrumentality beliefs, organizational expectations and time management. *Human Relations*, 63, 63-82. <https://doi.org/10.1177/0018726709351064>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-hill.
- Gadeyne, N., Verbruggen, M., Delanoëje, J., & De Cooman, R. (2018). All wired, all tired? Work-related ICT-use outside work hours and work-to-home conflict: The role of integration preference, integration norms and work demands. *Journal of Vocational Behavior*, 107, 86-99. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.03.008>
- Göker, G., & Doğan, A. (2011). Ağ toplumunda örgütlenme: Facebook'ta çevrimiçi tekel eylemi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 175-203.

- Güvendi, M. G. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Işık, Ö. (2011). *Kitle iletişim araçlarının eğitime etkileri hakkında yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci görüşleri: Bir durum çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- İnan, A., 2010. *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- İnce, M., & Koçak, M. C. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.
- Karakoyun, F. (2021). Çevrimiçi tetikte olma ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(2), 358-374. <https://doi.org/10.17943/etku.883239>
- Kaya, A. (2021). *İnsan ilişkileri ve iletişim*. Pegem.
- Klimmt, C., Hefner, D., Reinecke, L., Rieger, D., & Vorderer, P. (2017). The permanently online and permanently connected mind: Mapping the cognitive structures behind mobile internet use. In *Permanently Online, Permanently Connected*, Routledge.
- Koçak, N. G. (2012). *Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir'de Bir Uygulama*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Koptur Şen, Ş. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin suça yönelmesinde kitle iletişim araçlarının rolü (İstanbul ili Bağcılar İlçesi örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Lutz, S., Schneider, F. M., & Vorderer, P. (2019). On the downside of mobile communication: An experimental study about the influence of setting-inconsistent pressure on employees' emotional wellbeing. *Computers in Human Behavior*, 105 (2020), 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.106216>
- Mai, L. M., Freudenthaler, R., Schneider, F. M., & Vorderer, P. (2015). "I know you've seen it!" Individual and social factors for users' chatting behavior on Facebook. *Computers in Human Behavior*, 49, 296-302. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.074>
- Merrill, N. (2011). Social media for social research: Applications for higher education communications. In *Higher education administration with social media*. Emerald Group Publishing Limited, Bingley, 2, 25-48. [https://doi.org/10.1108/S2044-9968\(2011\)0000002005](https://doi.org/10.1108/S2044-9968(2011)0000002005)
- Onursoy, S. (2018). Üniversite gençliğinin dijital okuryazarlık düzeyleri: anadolu üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 989-1013. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.422671>
- Oulasvirta, A., Rattenbury, T., Ma, L., & Raita, E. (2012). Habits make smartphone use more pervasive. *Personal and Ubiquitous Computing*, 16, 105-114. <https://doi.org/10.1007/s00779-011-0412-2>.
- Özgür, H., Çuhadar, C., & Akgün, F. (2014). Öğretmen Adaylarının Çevrimiçi Öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi. II. *International Instructional Technologies & Teacher Education Symposium Proceedings, Afyonkarahisar, Türkiye, 20-22, Mayıs, 2014*.
- Park, Y., & Jex, S. M. (2011). Work-home boundary management using communication and information technology. *International Journal of Stress Management*, 18(2), 133-152. <https://doi.org/10.1037/a0022759>

- Reich, S., Schneider, F. M., & Heling, L. (2018). Zero Likes–Symbolic interactions and need satisfaction online. *Computers in Human Behavior*, 80, 97-102. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.10.043>
- Reinecke, L., Klimmt, C., Meier, A., Reich, S., Hefner, D., Knop-Huelss, K., ... & Vorderer, P. (2018). Permanently online and permanently connected: Development and validation of the Online Vigilance Scale. *PloS one*, 13(10), e0205384. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0205384>
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Journal of Internet Applications and Management*, 11(1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Sarsar, F., Başbay, M., & Başbay, A. (2015). Öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431. <https://doi.org/10.17860/efd.98783>
- Schieman, S., & Young, M. C. (2013). Are communications about work outside regular working hours associated with work-to-family conflict, psychological distress and sleep problems? *Work & Stress*, 27, 244–261. <https://doi.org/10.1080/02678373.2013.817090>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Assumptions and limitations of multivariate statistical methods*. Using multivariate statistics Boston: Allyn and Bacon.
- Üksel, S., 2015. "Kullanımlar ve Doymalar Kuramı Çerçevesinde Sosyal Medya Kullanımı: Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Vorderer, P., & Kohring, M. (2013). Permanently online: A challenge for media and communication research. *International Journal of Communication*, 7(1), 188-196.
- Vorderer, P., Krömer, N., & Schneider, F. M. (2016). Permanently online–Permanently connected: Explorations into university students' use of social media and mobile smart devices. *Computers in Human Behavior*, 63, 694-703. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.085>
- Ward, S., & Steptoe-Warren, G. (2013). A conservation of resources approach to BlackBerry use, work-family conflict and well-being: Job control and psychological detachment from work as potential mediators. *Engineering Management Research*, 3, 8–23. <http://dx.doi.org/10.5539/emr.v3n1p8>
- We Are Social & Hootsuite 2022 Global ve Türkiye Raporu, (Temmuz, 2022). <https://wearesocial.com/uk/blog/2022/01/digital-2022-another-year-of-bumper-growth-2/>
- Yaylak, E. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimde Sosyal Medyayı Kullanım Düzeyleri Ve Görüşleri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Yaylak, E., & İnan, S. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyayı kullanma düzeyleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 62-87.
- Yıldız, E. (2020). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında uzaktan eğitim öğrencilerinin topluluk hissine etki eden faktörlerin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 180-205. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.9m>

EXTENDED SUMMARY

Examining individual behaviors in the online environment and the situations caused by these behaviors is an important issue in the literature. However, the online vigilance of the individual,

which is related to the communication behaviors in the online environment today and in the future, the acquisition of political news through social media, the quality of media entertainment and interpersonal relations are a situation that shows the mood, well-being and preference during the day. (Reinecke, Klimmt, Meier, Reich, Hefner; Knop-Huelss, et al., 2018, p.2). In the literature, it is generally mentioned that online environments are related to needs, related to the use of social media, and that individuals are found as a more valuable and satisfying element in the online environment. This situation necessitates investigating the concept of online vigilance. Online vigilance is an important concept for the literature as a concept that provides information about online communication behavior and effects in individuals (Reinecke, Klimmt, Meier, Reich, Hefner, Knop-Huelss, et al., 2018, p.9). Today, the effects of social media, which has an important place in online communication, on education are considered important (Guvendi, 2014; Çalışkan & Mencik, 2015; Yıldız, 2020; Aksoy, 2020; Güney & Taştepe, 2020). It can be said that the social media used in the education process has applications that require being constantly online (Yaylak, 2017, p. 22). In this case, teachers need to guide their students to be conscious in the online environment. Teachers are expected to have this awareness themselves so that they can bring this awareness to students. It can be said that teachers also acquired this awareness during their undergraduate education (Yaylak & İnan, 2018, p.3). Digital literacy and media literacy skills, which are also included in the 2018 social studies curriculum, provide students with many sub-skills such as socializing in the online environment, meeting their information needs, and organizing the routine of the online environment (Onursoy, 2018, page 993). This makes it important to investigate the online alertness of social studies teacher candidates.

In this respect, it can be said that researching the online vigilance of social studies teacher candidates will contribute to the literature. From this point of view, the main purpose of this study is to examine the online vigilance of social studies teacher candidates. In line with this main purpose, answers to the following questions were sought:

1. What is the online vigilance level of social studies teacher candidates?
2. Does the online vigilance of social studies teacher candidates differ statistically according to their gender?
3. Does the online vigilance of social studies teacher candidates differ statistically according to the class variable?
4. Does the online vigilance of social studies teacher candidates differ statistically according to their purpose of using online content?
5. Does the online vigilance of social studies teacher candidates differ statistically according to their purpose of using online communication?
6. Does the online vigilance of social studies teacher candidates differ statistically according to the frequency of daily checking of their smartphones?
7. Does the online vigilance status of social studies teacher candidates differ statistically according to the amount of daily internet use?
8. Does the online vigilance status of social studies teacher candidates differ statistically according to their daily social media usage amounts?

In this study, the descriptive survey method, which is one of the quantitative methods, was used. The descriptive survey method is the type of research that is generally preferred in educational research to explain and describe the characteristics of individuals or groups (skills, preferences, behaviors, etc.). This study was conducted to examine the online warning status of social studies teacher candidates. In this sense, the research is in the type of descriptive survey since it was conducted to determine the online vigilance levels of social studies teacher candidates and how they changed according to various variables. The data were collected from social studies teacher candidates who were continuing their education, which the researcher could reach during the research. Accordingly, 310 social studies teacher candidates studying at 2 state universities took part in the study group. "Online vigilance

scale" adapted to Turkish by Karakoyun (2021) and "Personal Information Form" prepared by researchers were used as data collection tools in the research. The internal consistency coefficient of the scale was calculated as .90. There is no reverse scored item in the scale. A high score on all items of the scale indicates an increased online alertness of the person. In this study, the Cronbach Alpha coefficient was calculated as .93 to determine the reliability coefficient of the scale. Scale data were analyzed with IBM SPSS 24.0 and the level of significance was accepted as $p \leq .05$ in all analyses.

Online alertness scale for calculating the arithmetic mean scores of social studies teacher candidates' answers to the questions "Strongly Disagree ($1.00 < X \leq 1.80$), Disagree ($1.81 < X \leq 2.60$), Undecided ($2.61 < X \leq 3.40$), Agree ($3.41 < X \leq 4.20$), Strongly Agree ($4.21 < X \leq 5.00$)".

In order to understand whether the research data fit the normal distribution, they were analyzed with the Kolmogorov Smirnov test of normality. In this context, average score, minimum and maximum score range, skewness and kurtosis coefficients were calculated (Tabachnick & Fidell, 2013, p.79). As a result of the analysis, the total score of the scale and all variables (gender, class, purpose of using online content, online communication environment, daily smartphone control, daily internet use and daily social media use) showed normal distribution. Within the scope of this analysis, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) from parametric tests, and LSD test were used to determine between which groups the difference arising from the normal distribution of the data was used. Independent Samples t-Test was used to test whether the participants' online alertness levels differed according to the gender variable. The variables of classroom, online content usage purpose, online communication environment, daily smartphone checking frequency, daily internet usage time and daily social media usage time were tested with one-way analysis of variance (One-Way ANOVA).

The results show that there was no statistically significant difference in the variables of gender, class, purpose of using online content, but there was a statistically significant difference in the online communication environment, the frequency of daily checking the smartphone, the amount of daily internet use and the amount of social media use.